

Op 1 november 2003, tijdens de Landelijke Studiedag van de VLLT, reikte onderwijsminister Maria van der Hoeven de jaarlijkse Europese onderscheidingen voor innovatieve taalprojecten uit. Eén van de winnaars was de Pilot CVT, een project van het Consortium voor Vernieuwing van Taalonderwijs van 10 ROC's, met Wolters Noordhoff als uitgever, voor de ontwikkeling van een uitgebreid digitaal taalleersysteem voor het mbo. Frank Volmerink, uitgever / projectleider CVT bij Wolters-Noordhoff te Houten, nam het Europese Label in ontvangst.

Pilot taalleeromgeving voor het BVE

Op een zonnige maandagochtend praat ik met Frank Volmerink, uitgever bij Wolters-Noordhoff in zijn kantoor te Houten. Frank Volmerink is projectleider van de Pilot CVT, een project van het Consortium Vernieuwing Taalonderwijs BVE. Volgens de jury kwam de Pilot CVT voor het Europese Label in aanmerking vanwege het innoverende en stimulerende karakter. Innovatief aan dit project is dat een uitgever in samenspraak met opleidingen in het BVE een digitaal taalleersysteem heeft ontwikkeld.

We hadden nog maar net plaats genomen of Frank Volmerink benadrukt nog eens dat het project niet is uitgevoerd in opdracht van de uitgever maar dat het een pilotproject betreft voor het ontwerpen van een Taalleeromgeving in opdracht van een breder verband. Gesteund door een SILO (Subsidie voor

Implementatie Leeromgevingen), aangevraagd door de ROC van Amsterdam, is er samengewerkt met zestien ROC's om een ontwerp te maken voor een taalleeromgeving. Doel van de scholen was om te kijken hoe het talenonderwijs verbeterd kan worden. Het doel van de uitgever was om te kijken of het mogelijk is een contentdatabase te ontwerpen die voor meerdere talen en opleidingen in te vullen is.

Uitgangspunten

Allereerst is begonnen met het op papier zetten van allerlei uitgangspunten: duidelijk was dat het project moest uitgaan van het CEFR (Common European Framework of Reference) – gebaseerd dus op de omschrijvingen van vaardigheden in de niveaus A-C, dat het Taalportfolio erbij betrokken moest worden en de veranderende rol van de docent bij het werken met een elektronische leeromgeving. De leeromgeving moest heel breed zijn, dus voor alle talen

te gebruiken, zodanig flexibel dat voor elke leerling een maatwerktraject mogelijk is en dat docenten zelf keuzes kunnen maken ten aanzien van de gewenste sturing.

Om docenten en leerlingen daadwerkelijk iets te kunnen laten uitproberen, is er concreet materiaal ontwikkeld voor Engels-Administratief. En om de implementatie niet al te ingewikkeld te maken is gekozen voor drie leerarrangementen: laag, gemiddeld en hoog. Vier maanden is het materiaal getest door 35 docenten en 700 leerlingen. Dit heeft geresulteerd in een evaluatie en een eindrapport.

Vervolg

De vraag is nu hoe verder te gaan: de uitgever kan het materiaal verder uitwerken voor alle talen en schat in dat er ongeveer een jaar nodig is om alles compleet te maken – daar zitten wel de nodige ontwikkelkosten aan vast. De vraag is hoe deze kosten kunnen worden terugverdiend. Bij het uitgeven van een boek

Onderwijsminister Maria van der Hoeven temidden van de ontvangers van het Europees Label; helemaal links Frank Volmerink .

Juryrapport

ROC van Amsterdam / Wolters-Noordhoff te Houten met het project 'Consortium Vernieuwing Taalonderwijs BVE'
 Innovatief aan dit project is dat een uitgever in samenspraak met opleidingen in het BVE een digitaal taalleersysteem heeft ontwikkeld. Daarbij heeft men niet gedigitaliseerd wat men toch al deed, maar ervoor gekozen om leertrajecten te ontwikkelen die aansluiten bij de praktijk van de opleidingen en die leerlingen zelfstandig kunnen doorlopen om hun taalcompetenties uit de eindtermen van de opleiding te bereiken. Uit de evaluaties blijkt het enthousiasme van de leerlingen. Dit alles vergt veel van de opleidingen: zij moeten hun praktijk aanpassen aan dit soort leermethoden. Het is een heel innoverend en stimulerend project.

schaffen de leerlingen het materiaal aan en betalen de kosten. Bij materiaal op internet is dit lastiger. Er moet dus eerst een manier worden gevonden om dit te regelen: ROC's moeten een toezegging doen dat ze het materiaal afnemen en hiervoor een vergoeding betalen. Met licenties e.d. moet dit mogelijk zijn maar nog niet alle ROC's zijn zover dat ze hun lesmateriaal voor talen met schoollicenties kunnen betalen. Besloten is daarom om de pilot voorlopig in de lucht te houden zodat scholen nog verder kunnen experimenteren. Negen ROC's maken op dit moment gebruik van het materiaal.

Materiaal

De website van de Pilot CVT is nog volop in ontwikkeling, maar de *preview* is veelbelovend. Het materiaal ziet er schitterend uit. Er zijn drie leertrajecten te volgen: van A1 naar B1, van A2 naar B1 en van A2 naar B2. Er zijn per vaardigheid taken te verrichten. Alles moet uitmonden in een concrete opdracht (het schrijven van een e-mail, het houden van een telefoongesprek etc). Het materiaal is ingedeeld in

zeven tot tien units die kunnen worden doorlopen (alle opdrachten zijn geformuleerd in het Engels). Het is mogelijk om stappen over te slaan als men de opdracht al kan uitvoeren maar er kan ook meer hulp worden gevraagd. Veel studenten, is de ervaring, vragen die hulp en volgen dan alles uitgewerkt in vijf tot tien *steps*. Daarnaast kan er een beroep worden gedaan op *Tools: grammar, idioms en strategies*. Vervolgens is er nog een kopje *Templates*. Hierin zit bijvoorbeeld briefpapier met logo van het bedrijf waarop de opdracht moet worden uitgevoerd als er bijvoorbeeld een brief moet worden geschreven.

Aan het eind vult de student een checklist in waarin hij de opdracht evalueert. Vervolgens klikt de student aan dat hij de opdracht heeft voltooid. De docent krijgt hier een melding van en kan dan contact opnemen met de student of in de les de opdracht bespreken, vragen om het materiaal, regelmatig spreekuren houden etc. Het is dus materiaal waarmee de student volledig autonoom kan werken maar er zijn tussenvormen mogelijk. Het enige dat de student nodig heeft

is een internetverbinding: hij kan thuis werken maar ook in het computerlokaal of in een mediatheek.

De uitgewerkte opdrachten kunnen onderdeel gaan uitmaken van een digitaal portfolio zodat de studenten bewijzen hebben van wat zij kunnen. Uitprinten en in een map stoppen kan natuurlijk ook.

Evaluatie

Uit de evaluatie van het materiaal kwam naar voren dat het werken met zo'n volledig digitaal systeem, hele andere eisen stelt aan de rol van de docent. Het kost de docenten meer tijd dan ze dachten om alles goed te laten verlopen. Dat kan te maken hebben met de nieuwigheid: werken met zo'n systeem veroorzaakt veel discussies onderling over hoe men het taalonderwijs wil inrichten binnen de opleiding, de hele 'infrastructuur' wijzigt erdoor en samenwerking is onontbeerlijk. Het is niet meer een kwestie van een aantal uren inplannen voor talen en vervolgens kan iedere docent op zijn eigen manier aan de slag. Hier is meer overleg en overeenstemming voor nodig.

Europees Talenlabel

De Europese Unie wil mensen ertoe aanzetten om meer talen te leren, niet alleen vanuit economische of beroepsmatige overwegingen maar ook om het wederzijds begrip te verbeteren en een gevoel van Europees burgerschap te creëren. Daarom heeft de Europese Commissie enkele jaren terug een speciale prijs in het leven geroepen - een onderscheiding die elk jaar wordt toegekend aan de meest innovatieve initiatieven op het gebied van vreemde talen in de betreffende lidstaten. De prijs wordt in Nederland uitgereikt door OC&W. Het ministerie heeft de organisatie van de wedstrijd gedelegeerd aan het NaB-MVT in samenwerking met het Europees Platform. Meer informatie over het Europees Label is te vinden op <www.talenprijs.com>.

De studenten misten het papier (heel veel opdrachten werden gewoon uitgeprint) en vonden dat alles heel sterk afhing van de toetsing – het was hen nog niet helemaal duidelijk wat ze nou precies moesten kennen voor een toets. Maar dat kwam waarschijnlijk voor een groot deel omdat er niet op elke opleiding volledig met het pakket was gewerkt.

Uitspraken van studenten

‘Leuk dat je zelf door het materiaal heen kunt en niet alles in een vaste volgorde moet doen’

‘Een boek erbij is wel fijn’

‘Als het tentamen over een boek gaat, heb ik liever een boek’

Docenten die volledig met het pakket hadden gewerkt vonden met name dat de motivatie van studenten stukken

beter was door de levensechte taken. De taken zijn heel concreet en dus herkenbaar: dat maakt het werken ermee zinvol voor studenten. Docenten die slechts het materiaal hadden gebruikt als extra materiaal vonden het lastiger om een beoordeling te geven.

Uitspraken van docenten

‘Het niveau van de teksten was vrij hoog’

‘Van de taaltools zoals grammatica is niet veel gebruik gemaakt’

‘Het kost me als docent meer tijd dan ik van tevoren had gedacht’

Levensecht

Op mijn vraag aan Frank in hoeverre zijn verwachtingen zijn uitgekomen, zegt hij: ‘Wat ons toch wel verbaasde is dat studenten papier dus blijkbaar wel belangrijk vinden. Volledig digitaal materiaal is te vluchtig: men wil iets in handen hebben en kunnen zien wat men moet leren – toetsen spelen in het hele verhaal een belangrijke rol. Om het materiaal goed tot zijn recht te laten komen, moeten de toetsen natuurlijk dezelfde opzet hebben als het materiaal. Dus op de manier van levensechte taken, zoals er ook geoefend wordt. De pilot voorzag in een afsluitende case, niet in aparte toetsen; die zijn gaandeweg trouwens wel ontwikkeld door enkele partnerscholen.’

De uitgever heeft er voor gekozen om eerst zelf materiaal te ontwikkelen op basis van deze pilot. Uitgangspunt hierbij is het principe dat digitaal materiaal op cd-rom beschikbaar is naast een werkboek met competentiegerichte units en een handboek voor de *Tools* (de strategieën en de grammatica) en ook *Language and culture*. Dit komt onder de naam *Talents* volgend jaar op de markt voor Engels Administratief. ■

Alle modules starten met een introductiefilmpje. ‘This movie will introduce the units and case tasks. You will see a normal working day for Melianne van der Kooij who works at Portfolio Ltd. It is business as usual, until the coffee machine breaks down...’

Task 1 Finding the right one

Having completed the unit *Looking for a job*, I can read business documents, such as reports, articles or recruitment ads. I can find the most important information in texts with descriptions of and opinions about familiar topics.

Task 2 Placing the order

Having completed the unit *Office supplies*, I can make notes and write short messages about routine incidents in my daily work situation.

Task 3 Making an appointment

Having completed the unit *Ordering give-away sunglasses*, I can apply telephone conventions. I can place an order and make appointments in a routine telephone conversation.

Task 4 Receiving a guest

Having completed the unit *Informing a visitor*, I can have conversations in face-to-face situations at work. I can independently handle familiar and routine tasks that I may encounter during my work.

Task 5 Understanding instructions

Having completed the unit *Today's work*, I know how to listen in direct contact situations. I can understand details of information about daily tasks. I can also understand simple technical information.

Task 6 Understanding instructions

Having completed the unit *New notebooks*, I can find information in technical documents. I understand simple manuals and instructions.

Task 7 And life goes on...

Having completed the unit *An invitation*, I can write short routine letters with the help of standard phrases.